

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΖΩΟΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣΩΝ**

**Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ
ΚΑΙ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2002

Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Τι είναι η φυματίωση των βοοειδών

Η φυματίωση των βοοειδών είναι μία λοιμώδης νόσος με αργό ρυθμό εξέλιξης. Από το μικρόβιο προσβάλλονται διάφορα όργανα του σώματος στα οποία σχηματίζονται φυμάτια. Το νόσημα έχει μεγάλη σημασία τόσο για την οικονομία μιας χώρας όσο και για τη δημόσια υγεία.

Που οφείλεται

Η φυματίωση των βοοειδών οφείλεται σ' ένα μικρόβιο που ονομάζεται *Mycobacterium bovis*.

Ποια είδη ζώων προσβάλλονται

Τα βοοειδή, οι αίγες, οι χοίροι και τα ελάφια είναι τα ζώα που προσβάλλονται συχνότερα από το *Mycobacterium bovis*, ενώ τα πρόβατα και τα άλογα είναι περισσότερο ανθεκτικά και προσβάλλονται σπάνια.

Πως μεταδίδεται

Η μετάδοση της νόσου στα βοοειδή μπορεί να γίνει:

- Από το αναπνευστικό σύστημα, με την εισπνοή του μικροβίου.
- Από το πεπτικό σύστημα, με την κατανάλωση τροφής ή νερού που έχει μολυνθεί από κόπρανα, ούρα, σάλιο, ή εκκρίματα από τη μήτρα άρρωστου ζώου. Με τον ίδιο τρόπο η νόσος μπορεί να μεταδοθεί, όταν οι τσίστρες ή οι ποτίστρες μολύνονται από άρρωστα ζώα.
- Από την άρρωστη μητέρα στο νεογνό κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή με το μολυσμένο γάλα.
- Με το σπέρμα μολυσμένου ταύρου.
- Με τους μολυσμένους καθετήρες μήτρας και θηλών, καθώς και με τα μολυσμένα θήλαστρα των αλμεκτικών μηχανών.

Πως εκδηλώνεται

Στα **βοοειδή** η φυματίωση εκδηλώνεται με διάφορα συμπτώματα όπως: απώλεια σωματικού βάρους (αδυνάτισμα), νωθρότητα, ξηρό και θαμπό τρίχωμα, αναπνευστικά συμπτώματα (βήχας-δύσπνοια), δυσφαγία, τυμπανισμός, αποβολές, γέννηση ασθενικών μόσχων, διόγκωση (πρήξιμο) και υπερτροφία του μαστού και των επιχώριων λεμφαδένων (ελιές).

Στους **χοίρους** τα συμπτώματα της νόσου δεν διακρίνονται εύκολα και το ζώο φαίνεται υγιές.

Στις **αίγες** η φυματίωση συνήθως εκδηλώνεται με συμπτώματα από το αναπνευστικό (βήχας-δύσπνοια), ενώ σε πολλές περιπτώσεις προκαλούνται βλάβες στο έντερο και η νόσος εκδηλώνεται με διάρροια.

Σημασία της νόσου για τον άνθρωπο

Η νόσος είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη δημόσια υγεία. Ο άνθρωπος μπορεί να προσβληθεί μετά από την κατανάλωση **μη** παστεριωμένου γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων που παρασκευάζονται από **μη** παστεριωμένο γάλα, καθώς και μετά από την εισπνοή σωματιδίων σκόνης στους χώρους σταβλισμού μολυσμένων ζώων. Για το λόγο αυτό η φυματίωση των βοοειδών θεωρείται επαγγελματική ζωοανθρωπονόσος (μολύνονται συνήθως κτηνοτρόφοι, κτηνίατροι κ.ά.)

Σπανιότερα, ο άνθρωπος μπορεί να μολυνθεί και με την κατανάλωση κρέατος από μολυσμένα από φυματίωση ζώα, όταν το κρέας δεν έχει ελεγχθεί.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ

Από το 1977 εφαρμόζεται στη χώρα μας πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών.

Σκοπός του προγράμματος

Σκοπός του προγράμματος είναι η διαπίστωση των θετικών στη φυματίωση βοοειδών και η έγκαιρη απομάκρυνσή τους από την εκτροφή, ώστε να μην αποτελούν κίνδυνο για τα υπόλοιπα ζώα αλλά και για τη δημόσια υγεία.

Τι περιλαμβάνει

Το πρόγραμμα είναι υποχρεωτικό και βασίζεται σε συγκεκριμένη εθνική και κοινοτική νομοθεσία. Σύμφωνα με το πρόγραμμα όλα τα βοοειδή ηλικίας άνω των 6 εβδομάδων ελέγχονται με **ενδοδερμικό φυματινισμό**. Όσα από τα ζώα αντιδράσουν θετικά στην εξέταση, σφάζονται το συντομότερο δυνατό και αποζημιώνονται.

Μέτρα στις μολυσμένες εκτροφές

Εάν σε μια εκτροφή βοοειδών διαπιστωθούν ζώα θετικά στη φυματίωση, τότε παίρνονται συγκεκριμένα μέτρα που σκοπό έχουν την προστασία της υγείας των υπολοίπων ζώων της εκτροφής και την προστασία της δημόσιας υγείας.

Τα πιο σημαντικά μέτρα είναι :

- Άμεση σφαγή των μολυσμένων ζώων.
- Απομόνωση της εκτροφής και αποφυγή επαφής αυτής με άλλες εκτροφές.
- Απαγόρευση πώλησης ζώων από την εκτροφή
- Έλεγχος των μετακινήσεων των ζώων.
- Απολύμανση με κατάλληλα απολυμαντικά όλων των υλικών, των εργαλείων, των μεταφορικών μέσων και των κτιρίων της εκτροφής.

- Η κοπριά και το άχυρο που χρησιμοποιείται για στρωμή καταστρέφονται ή καλύπτονται με χώμα.
- Εξέταση όλων των άλλων ειδών ζώων που υπάρχουν στην εκτροφή (πρόβατα, χοίροι, σκύλοι).

Τι γίνεται με το γάλα

Γάλα που προέρχεται από μολυσμένα ζώα δεν χρησιμοποιείται για ανθρώπινη κατανάλωση. Συγκεντρώνεται σε ξεχωριστό δοχείο και είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί μόνο για τη διατροφή ζώων, αφού προηγουμένως υποστεί κατάλληλη θερμική επεξεργασία.

Γάλα που προέρχεται από μη μολυσμένα ζώα μολυσμένης εκτροφής χρησιμοποιείται μόνο για την παρασκευή θερμικά επεξεργασμένου γάλακτος ή προϊόντων με βάση το γάλα, για ανθρώπινη κατανάλωση, υπό τον έλεγχο της αρμόδιας περιφερειακής κτηνιατρικής αρχής.

Τι γίνεται με το κρέας

Ζώα θετικά στη φυματίωση σφάζονται σε εγκεκριμένα, για το σκοπό αυτό, σφαγεία και κάτω από συγκεκριμένες υγειονομικές προϋποθέσεις. Κατά τη διάρκεια του κρεοσκοπικού ελέγχου, τα σφάγια που έχουν αλλοιώσεις γενικευμένης φυματίωσης, κατάσχονται και καταστρέφονται. Σε περίπτωση που οι αλλοιώσεις της φυματίωσης είναι εντοπισμένες, το αντίστοιχο όργανο ή τμήμα κατάσχεται και το υπόλοιπο σφάγιο διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση, εφόσον κατά τα λοιπά πληροί τις προϋποθέσεις.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία του προγράμματος

Η βασικότερη προϋπόθεση για την επιτυχία του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των παραγωγών και η συνεργασία τους με τις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές.

Άλλες προϋποθέσεις είναι:

- η καταγραφή και σήμανση των ζώων και των εκτροφών,
- ο έλεγχος των μετακινήσεων των ζώων,
- ο έλεγχος της νόσου στα σφαγεία και
- η συνεχής συλλογή πληροφοριών για την επιδημιολογία της νόσου.

Προληπτικά μέτρα στις εκτροφές

Για την αποφυγή εισόδου της νόσου σε μία εκτροφή θα πρέπει:

- Όλα τα βοοειδή που μπαίνουν σε μία εκτροφή να έχουν σήμανση, να προέρχονται από εκτροφές ελεγμένες για τη φυματίωση και να συνοδεύονται από τα ανάλογα κτηνιατρικά υγειονομικά πιστοποιητικά.

- Να αποφεύγεται η επαφή των βοοειδών μιας εκτροφής με άλλα ζώα που μπορεί να προέρχονται από μολυσμένες, ύποπτες ή μη ελεγχμένες γειτονικές εκτροφές.
- Για κάθε μετακίνηση βοοειδών να εκδίδεται από το Αγροτικό Κτηνιατρείο της περιοχής ειδική άδεια διακίνησης.
- Κατά τη διάρκεια των εργασιών στις σταβλικές εγκαταστάσεις να τηρούνται σχολαστικά όλοι οι κανόνες υγιεινής. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δίνεται στις συχνές απολυμάνσεις μέσα στην εκτροφή.
- Να αποφεύγεται η ανταλλαγή εξοπλισμού, εργαλείων και επαγγελματικών οχημάτων μεταξύ των εκτροφών.
- Να τηρούνται οι βασικές αρχές για την ευζωία των ζώων στις εκτροφές (αποφυγή συνωστισμού των ζώων, αερισμός των θαλάμων, ύπαρξη ιδιαίτερων θαλάμων τοκετού κ.λ.π.).

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στις τοπικές κτηνιατρικές αρχές ή να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Υπουργείου Γεωργίας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer/animal-production/cattle/759-fimatiosivooidon.html>